

«Hi ha gent de Reus que no sap que aquí hi ha un teatre»

La Germandat de Sant Isidre i Santa Llúcia, degana de la ciutat, vol consolidar-se després d'haver traspasat camins feixucs

El president de la Germandat de Sant Isidre i Santa Llúcia, Josep M. Vallès | Joel Medina

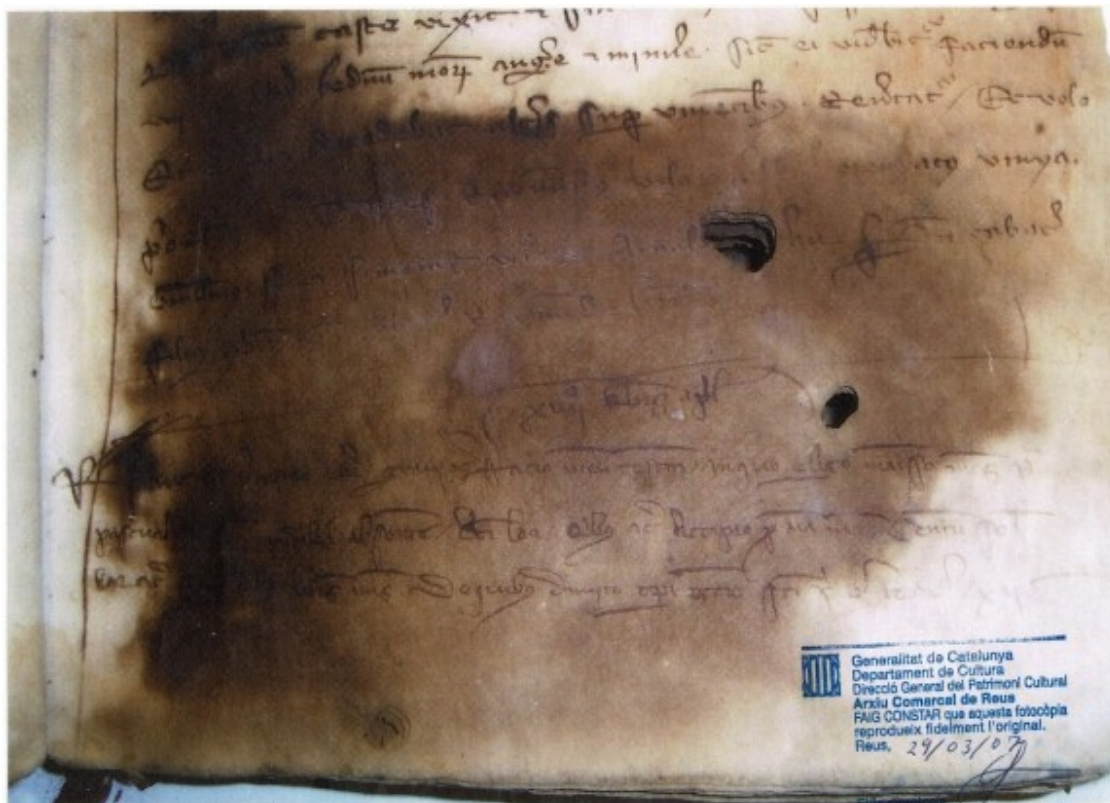
Reus té més de 500 entitats. Totes i cadascuna tenen particularitats que les fan característiques. La **Germandat de Sant Isidre i Santa Llúcia** disposa d'un valor afegit. És la degana, la més antiga de la ciutat. Té aquell misticisme de ser una associació que les ha vistes de tots els colors. I, tot i que amb els anys ha anat canviant de fons i forma, l'essència d'allò que va néixer fa tants segles encara perdura. De fet, la germandat és tan antiga que ni se sap quan es va crear. El primer document que es va trobar relacionat amb l'entitat data del 21 d'agost del **1327**, encara que, sis mesos després, es va descobrir una acta notarial del 19 de març del mateix any. Una acta en què un soci deixava uns diners a l'entitat.

Es va descobrir per casualitat, segons explica l'actual president, **Josep Maria Vallès**: «Una persona que estava buscant una altra cosa es va trobar aquest document al registre notarial i ens ho va comunicar». L'acta, que s'exposa a la seu, al raval de Robuster, és una còpia segellada de l'autèntica, que no es pot treure de l'arxiu.

Com arribem on som?

Malgrat que hi ha la seguretat que la germandat es va crear abans, no s'ha pogut trobar res que ho acrediti. En un principi, l'associació fou un **gremi medieval**, l'antiga Confraria de Pagesos de Reus. Òbviament, només d'homes. A partir d'aquí, l'entitat ha pres diferents formes al llarg dels

any: ?Hem anat evolucionant amb les modificacions legislatives i de ciutadania que s'han anat donant?, explica Vallès. Abans, els gremis eren unes associacions molt tancades, fet que va provocar, per exemple, que l'any 1714, l'entitat tingués un **petit exèrcit** amb un capità, un sergent i 60 homes que van anar a defensar Barcelona.

*Testament d'en Ramon Sabat
Hi deixa 6 diners per la Confraria de Sta. Llúcia - 19 mars 1327
Arxiu Municipal de Reus - c.m.e. 16, 1, f 57*

Acta en què un soci deixava uns diners a l'entitat, de 1327 Foto: Cedida

Durant una època del segle XIX, fins i tot va tenir el paper d'una **societat de socors mutus**, en el sentit que va ser una entitat on els socis pagaven una quota i, en cas d'accident o malaltia, cobraven uns sous. ?Quan l'Estat va dir que aquests grups, anomenats de Previsió Social, havien de desaparèixer, ens vam anar transformant en una associació cultural?, comenta el president. ?Durant el **franquisme**, va haver-hi uns anys en què tot va estar bastant mort, però en entrar una sèrie de grups, es va començar a dinamitzar l'activitat cultural?, explica. Això va ser al voltant dels **anys 80 i 90**.

?Un hotel d'entitats?

En un principi, a la germandat hi havia només una companyia de teatre. Avui dia, ja són quatre les companyies que es troben a la sala Santa Llúcia: els Desgavellats, els Arrelats, No ho sabem, El Trole i Meraki. A més, cal sumar el grup de fotògrafs Foto Camp, que organitza exposicions a

L'Espai d'Art La Vintiquatrena, a l'entrada de l'edifici. S'afegeixen l'orquestra Símfim, la coral Arrels Dones 2000, el duet Cinc Quarteres i, naturalment, l'Esbart amb el Ball de Bastons, que va ser el primer grup que s'hi va incorporar. ?Des de l'any passat, també s'han començat a fer **classes de ioga i de teatre?**, afegeix Vallès.

A més, hi ha diferents associacions que, tot i no tenir-hi la seu, utilitzen la sala per executar activitats. En són exemples l'escola d'Arts Escèniques Buenafuente's Actors o l'Escola de Dansa i Arts Escèniques Artis. Per tot això, en paraules del president, la germandat s'ha convertit en ?un hotel d'entitats?.

Una seu amb història

La **casa de Sant Isidre i Santa Llúcia**, al raval de Robuster, es va estrenar el **1702**. L'any 2002, quan s'estava construint un bloc de pisos al costat, va haver-hi un **esfondrament**: ?Tots vam quedar molt afectats perquè, a més, hi havia dintre el pas de Setmana Santa, el misteri del Davallament de la Creu, i és el que va quedar més malmès?, recorda Vallès. El primer que es va pensar és fer una permuta de terreny i que l'entitat es quedés una part del nou edifici, però, segons el president, ?no va haver-hi la seguretat de poder disposar de l'espai?. En canvi, la germandat va rebre una indemnització. ?Ens van donar dues opcions, o acceptar la quantitat o anar a judici i que la cosa s'allargués deu anys, i com que teòricament teníem el suport dels organismes oficials, vam acceptar la quantitat per no haver d'esperar?, explica.

A partir d'aquí, l'entitat va tirar endavant les **obres** de reparació, que encara avui s'estan pagant, ja que la quantitat de la indemnització va ser mínima en comparació amb la inversió que s'ha hagut de fer. La subvenció que es va rebre va ser de 1.300 euros, per conservar la capella. Per contra, ?la inversió només de l'equipament de la sala, no del total de l'obra, passa del **milió i mig d'euros?**, comenta Vallès.

També va haver-hi problemes amb el transformador necessari per donar electricitat a l'edifici. ?Les obres van tenir un retard de dos anys, i, a més, en el moment que el van instal·lar, es van adonar que no havien pres bé les mides i ho van haver de tornar a fer?, indica el president. Afegeix que ?es va haver de suportar tota la càrrega d'interessos de la hipoteca?. ?Vam haver de desenvolupar la nostra activitat on vam poder?, puntualitza.

La germandat va passar per la Palma, per l'Orfeó i per centres cívics, entre d'altres. El president recorda com **Jaume Amenós** també va proporcionar alguns espais a l'entitat per fer assemblees i assajos. Quan es va fer el nou edifici, inaugurat el 2007, la imatge i l'escut que el presidien es van haver de col·locar a l'interior, i van ser substituïts a la part de fora per unes rèpliques. Tal com explica Vallès, ?la seu d'ara, que es va estrenar el mateix dia de l'any que va caure l'altra, no té res a veure amb la d'abans, ja que aquí va arribar a haver-hi un molí d'oli, una premsa de vi, o una botiga de verdura??. enumera.

Dificultats econòmiques

Uns set anys després de l'estrena del nou edifici, van arribar els **problemes financers**. L'activitat no era prou forta per fer front a les múltiples despeses que havia d'assumir l'entitat. ?No es van incorporar nous socis, i hi va haver un moment que no podíem treure diners del banc?, diu Vallès. De fet, la seu va estar adjudicada en **subhasta a una entitat bancària**, ja que la germandat no podia pagar una part de la hipoteca, en concret, 280.000 euros.

No obstant això, l'adjudicació no es va arribar a produir perquè es va presentar una impugnació: ?Va anar de dues hores que no es confirmés la subhasta?, expressa Vallès. El Banc Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA) es va adaptar a la situació. Ara, l'entitat té **25 anys per pagar** la hipoteca. Però, de moment, la situació és estable i va evolucionant perquè en els darrers mesos està havent-hi un **gran increment de l'activitat** després d'uns anys complicats a causa de la pandèmia: ?Tenim la sala reservada ja fins i tot pel setembre de l'any que ve, i si la sala té vida, nosaltres tindrem

vida?, comenta Vallès.

A més, **es planteja reobrir el cineclub** el setembre del 2023, i, per fer-ho, s'ha demanat poder tenir accés a pel·lícules de la Filmoteca de Catalunya.

Tradicions que segueixen centenars d'anys després

Tot i ser una entitat cultural, la Germandat de Sant Isidre i Santa Llúcia no ha perdut els seus **orígens religiosos**. La principal tradició és la **Vintiquatrena**. Aquest acte consisteix a la processó d'una carrossa estirada per 24 cavalls des de l'església de Misericòrdia fins a Sant Pere. Quan es passa per la seu de l'entitat, es fa una ofrena a la Verge, que després continua fins a la Prioral. A la baixada, la dinàmica és la mateixa. A la carrossa hi pugen 14 persones caracteritzades d'època.

I per què aquesta és l'entitat que té aquest privilegi des del segle XVII? Diu la llegenda que, quan la Mare de Déu de Misericòrdia va fer l'aparició a la pastoreta, Isabel Besora va anar a la seu de la germandat per avisar i ensenyar la rosa que decorava la seva cara. Per tant, la Vintiquatrena es realitza cada 25 anys de la coronació canònica de la imatge de la Mare de Déu, que es va fer l'any 1904, i també cada centenari de la seva aparició, el 1592. En conseqüència, la pròxima processó tindrà lloc l'any 2029.

Pel que fa al **pas de la Setmana Santa**, que surt el Divendres Sant, la primera menció que se'n fa és del 1610: "Aquí tots som molt vells", fa broma Vallès. Cada 13 de desembre, per Santa Llúcia, es fa un sorteig entre els socis assistents de tres jocs de coberts. Per Sant Isidre, el 15 de maig, se sortejava una clotxa, però a causa de les dificultats per continuar-la elaborant, des de fa menys d'una dècada s'obsequia una panera de fruita del territori. A banda d'aquest sorteig, el mateix dia es fa una favatada. I una altra tradició que es conserva és la **rifa de confitura i panellets** per Tots Sants.

El teatre desconegut de Reus

Vallès sovint es refereix a la sala com "el **teatre desconegut** de la ciutat". Segons ell, el gran avantatge que té, en comparació amb els altres teatres, és "la tecnologia i les grans possibilitats que ofereix, ja que s'ha anat adequant a les necessitats de l'actualitat". La possibilitat d'enregistrar els espectacles, la il·luminació, i el fet de poder amagar el pati de butaques permet dur a terme funcions amb sopars o dinars.

L'entrada de la sala Santa Llúcia Foto: Joel Medina

Però, per què és el teatre desconegut? ?No fa gaire, va venir gent de Reus que no sabia que això era aquí?, respon Vallès. Sorprès, afirma que, tot i que s'ha fet molta publicitat, la sala encara no es coneix prou. No obstant això, reconeix que el fet que l'entitat tingués poca activitat fins als anys 90 ha provocat que molta població no la conegui. Actualment, l'entitat compta amb **160 socis**.

Però això fluctua molt, segons el president: ?Hi ha moltes persones que venen, a les classes de teatre, per exemple, no són socis perquè ells paguen a l'organisme que promou els cursos?. Tanmateix, la germandat es troba en un moment còmode i esperant que la pròxima temporada sigui la que permeti l'estabilitat total de la degana de la ciutat. S'espera que s'incrementi el nombre de socis perquè, el pròxim 2027, es puguin **celebrar els 700 anys** com cal.